

مروری بر پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه فرآوری، بسته‌بندی و نگهداری زعفران

الهام ادرپژوه^۱، سودابه عین افشار^{۲*}، پروین شرایعی^۳

^۱استادیار بخش تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، AREEO، مشهد، ایران؛ eli_azarpajoooh@yahoo.com
^۲استادیار بخش تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، AREEO، مشهد، ایران؛ soodabeheyn@yahoo.com
^۳استادیار بخش تحقیقات فنی و مهندسی کشاورزی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، AREEO، مشهد، ایران؛ parvin_sharayei@yahoo.com

چکیده

ارزش صادرات زعفران طی سال‌های اخیر کاهش یافته است، لذا به منظور افزایش درآمد کشور از صادرات زعفران نیاز به ارتباط بیشتر صنعت با مراکز تحقیقاتی کشور وجود دارد تا نوآوری‌هایی که در عرضه این محصول ارائه شده است، به صنعت ارائه و منجر به بهبود تولید زعفران گردد. در این خصوص، تحقیقات گسترده‌ای در کشور انجام شده است. این تحقیقات را می‌توان به پنج دسته تقسیم نمود: تحقیقات انجام شده در خصوص نگهداری پیاز و گل زعفران، روش‌های نوین فرآوری، توسعه صنایع تبدیلی و افزایش ارزش افزوده ضایعات زعفران. در هر یک از موارد فوق، محققین کشور روش‌های نوینی در زمینه نگهداری، بسته‌بندی و فرآوری زعفران و ضایعات آن را معرفی نمودند. کاربرد این روشها در عرصه تولید و صادرات زعفران موجب افزایش ارزش صادراتی محصول زعفران و همچنین بازارهای هدف این محصول خواهد داد. در این مقاله، به آخرین دستاوردهای محققین کشور در این خصوص اشاره شده است.

واژگان کلیدی: پیاز زعفران، ریز پوشانی عصاره زعفران، ضایعات زعفران، نگهداری زعفران، مواد موثره زعفران.

مقدمه

زعفران، گیاه علفی پایا متعلق به خانواده زنبقیان و دارای گونه‌های مختلفی است که گونه خوراکی آن (*Crocus Sativus*.L) بومی کشور یونان و مناطق مدیترانه‌ای می‌باشد. اما در حال حاضر، ایران بیشترین سطح زیر کشت آن را دارا می‌باشد. اگرچه، زعفران در ایران بیشتر در مصارف خوراکی مورد استفاده قرار می‌گیرد، اما بخش عمده‌ای از کشورهای اروپایی، این طلای سرخ را در صنایع داروسازی مورد استفاده قرار می‌دهند و با توجه به اینکه ایران تولیدکننده مرغوب‌ترین نوع زعفران در جهان به شمار می‌رود، متقاضیان زیادی از سراسر دنیا خواهان این محصول ایرانی هستند.

این گیاه به دلیل پایین بودن نیاز آبی، در مناطق خشک و کم‌آب کشور نظیر استان‌های خراسان رضوی و جنوبی در سطح بیش از ۸۵ هزار هکتار کشت گردیده است که با توجه به مشکلات مربوط به کم آبی و شور شدن آبهای کشور کشت آن در سرتاسر ایران در حال گسترش است. در حال حاضر، ۶۰۰ هزار نفر در قالب ۱۶۰ هزار خانوار از محل کشت و کار زعفران در کشور، ارتزاق می‌کنند که از این میزان، ۹۰ هزار شغل در خراسان رضوی و جنوبی وجود دارد. از سوی دیگر و به گفته وزیر جهاد